

κρίση

κρίση, η, ουσ. [<αρχ. κρίσις], η κρίση. **1.** η σκέψη σχετικά με ένα ζήτημα, η εκτίμηση μιας κατάστασης, η απόφαση: «εγώ σου πρότεινα τρεις εκδοχές, τώρα είναι στην κρίση σου να διαλέξεις || η υποψηφιότητά μου περνάει από την κρίση της κεντρικής επιτροπής και φοβάμαι πως θα με απορρίψουν». **2.** η κριτική ικανότητα, η ορθή εκτίμηση διάφορων γεγονότων ή καταστάσεων: «έχω εμπιστοσύνη στην κρίση του || βασίζομαι στην κρίση σου». **3.** περίοδος δυσχερειών ή κινδύνων: «η αγορά έχει κρίση τον τελευταίο καιρό κι όλοι ψάχνονται || η κρίση στα Βαλκάνια». (Λαϊκό τραγούδι: *ο λουλάς και το χασίσι μ' έφεραν σ' αυτή την κρίση*). **4.** παροξυσμός, έντονη εκδήλωση των συμπτωμάτων μιας αρρώστιας: «υποφέρει από το στομάχι του, κι όταν τον πιάνει κρίση, διπλώνεται στα δυο απ' τον πόνο». **5.** στον πλ. **οι κρίσεις**, η διαδικασία και οι αποφάσεις που παίρνονται για τις προαγωγές ή τις αποστρατείες των αξιωματικών ή και ανώτερων δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και ο χρόνος κατά τον οποίο γίνονται αυτές οι κρίσεις: «οι αξιωματικοί έχουν κάποια ανησυχία, γιατί στο τέλος του μηνός θα γίνουν οι κρίσεις στο στράτευμα». Υποκορ. **κρισούλα**, η. Μεγεθ. **κρισάρα**, η. (Ακολουθούν 12 φρ.)

- *δέχομαι κρίσεις κι επικρίσεις*, δέχομαι συνεχείς και ιδίως δυσμενείς κριτικές: «όλους τους προσλαμβάνω αξιοκρατικά, γιατί αλλιώς δέχομαι κρίσεις κι επικρίσεις απ' το συμβούλιο»·

- *ερώτηση κρίσεως*, βλ. λ. *ερώτηση*·

- *έχω κρίση*, **α.** έχω ευθυκρισία, μπορώ και κρίνω σωστά: «μια και είσαι μορφωμένος άνθρωπος, έχεις κρίση και μπορείς να καταλάβεις ποιο είναι το καλό σου». **β.** έχω ψυχική ταραχή, βρίσκομαι σε ψυχική υπερδιέγερση: «όταν έχει κρίση, δε του μιλάει κανένας»·

- *έχω κρίση ταυτότητας*, προβληματίζομαι θέτοντας ουσιώδη ερωτηματικά στον εαυτό μου και επιδιώκω να επαναπροσδιορίσω τη θέση μου ως ατόμου μέσα στην κοινωνία: «χρόνια τώρα αδιαφορούσα για το τι γινόταν γύρω μου, αλλά με τους τελευταίους πολέμους σε Βαλκάνια και Ιράκ, έχω κρίση ταυτότητας και προσπαθώ να καταλάβω ποιος είναι ο ρόλος μου μέσα σ' αυτή την κοινωνία»·

- *η ημέρα της Κρίσεως ή η ώρα της Κρίσεως*, **α.** η σύμφωνα με τη χριστιανική θρησκεία αναμενόμενη μέρα της επανεμφάνισης του θεϊκού πνεύματος στη γη για να κρίνει ζωντανούς και νεκρούς, η Δευτέρα Παρουσία: «την ημέρα της Κρίσεως θα αποδοθεί δικαιοσύνη σε ζωντανούς και νεκρούς». **β.** (γενικά) η μέρα, η ώρα της δοκιμασίας, του ελέγχου από κάποιον: «όταν έρθει η ώρα της κρίσεως, τότε θα δούμε πόσο καλά διάβασες για να μπεις στο πανεπιστήμιο»·

- *η μέλλουσα Κρίση*, βλ. φρ. *η ημέρα της Κρίσεως*·

- *κάνω κρίση*, κρίνω: «ποιος είσαι εσύ που θα κάνεις κρίση στα λεγόμενά μου;». (Λαϊκό τραγούδι: *ταβερνιάρη, έλα κάνε κρίση να μου πεις κι εσύ, πες μου, δυο φωτιές μπορεί να σβήσει το καλό κρασί*);·

- *κατά την κρίση μου*, σύμφωνα με αυτό που νομίζω ή πιστεύω: «κατά την κρίση μου η δουλειά αυτή έχει ψωμί». Συνών. *κατά τη γνώμη μου / κατά την άποψή μου / κατά την εκτίμησή μου*·

- *παθαίνω κρίση*, βλ. φρ. *την κάνω κρίση*·

- *περνώ κρίση*, **α.** αντιμετωπίζω δυσκολίες στη δουλειά μου, στη ζωή μου: «μ' όλες αυτές τις απεργίες που γίνονται καθημερινά, περνώ κρίση». **β.** αντιμετωπίζω έντονα ψυχολογικά προβλήματα: «περνάει κρίση, γιατί δεν πάει καλά ο γάμος του». **γ.** (για ηθικές αξίες, για θεσμούς) ευτελίζομαι, αμφισβητούμαι, κλυδωνίζομαι: «ο θεσμός του γάμου περνάει κρίση»·

- *στο φαί και στο γαμήσι ο Θεός δεν κάνει κρίση*, βλ. λ. *Θεός*·

- *την έκανα κρίση*, (στη νεοαργκό) θύμωσα πάρα πολύ, εξοργίστηκα, εξαγριώθηκα και αντέδρασα βίαια: «μόλις είδα να πειράζουν γέρο άνθρωπο, την έκανα κρίση και τους πλάκωσα στο ξύλο». Συνών. *άναψαν τα λαμπάκια μου / βάρεσα βαλβίδα / τα πήρα στην κράνα / τα πήρα στο εθνόσημο / τα πήρα στο κεφάλι / τα πήρα στο κρανίο /*

τα πήρα στο φάρο / τα πήρα στον εγκέφαλο / την έκανα λάμπα / την έκανα λαχείο (α) / την έκανα λώλα (α) / την έκανα τζαζ (α) / την έκανα τζαζ μπαντ.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας